

Zságot András

Visszautasított írásaim

Az alábbiakban nem közölt írásaimból mutatok be néhányat úgy, hogy felírom a címet és a cím alá egy, a műből kiragadott mondatot teszek.

Például:

A szekér

A szekéren nem utazott más, csak egy parasztember meg egy csavargó.

Kezdődjék tehát a rápillantás visszautasított írásaimra!

*

A hangya

Csak ették és ették a hangyák az elhullott róka tetemét.

István bácsi megöregedett

Belelapozott a könyvébe, letette, aztán újra felvette, de még szemüveg is kelle-ne, ezért újra letette, immár végérvényesen.

Börtönben

Most került másodszor börtönbe László, ugyanoda, mint ahol legelőször ült, két év se telt el, csak Misi bácsit nem találta, őhelyette más őr vigyázott.

Naptár

Július 19. Emília napja, köszöntsük fel az Emíliákat!

Este

Estéről csak este lehet írni, ezért még várok fél órát, hogy felgyújtsák a villa-nyokat, s csak a sárga ablakokat lássam.

Gyilkosság Baranyában

Egy sikoltást hallottak csak a szomszédban, semmi többet, nem is hallhattak többet, mert a gyenge asszonyi test nem állt ellen a halálos szorításnak.

Műhaj

Több ezer forintért vette, nem gondolta, hogy ennyit kell ráköltenie, de ha már ennyit, legalább élete végéig lesz.

Egy zacskó rizs

Éhes voltam, nem volt a házamban semmi ennivaló, ezért elsétáltam a boltba.

Hajnal

Hajnalodott.

Megbuktam

Hogy a macska rúgná meg, hogy a macska rúgná meg, hogy a macska rúgná meg – nem káromkodtam, csak ezt a mondatot ismételtettem, nem káromkodtam, mert nem tudtam, nem ismertem a csúnya szavakat, de ha ismertem is

volna, most olyan bánat nyomta a szívemet, hogy csak a macska és a rúgás szó jutott eszembe.

Eltört szemüveg

Leesett a földre, zuhant, zuhant, nyolcadik, hetedik emelet, hatodik, ötödik, zuhant a szemüveg.

Lefitymálók

Ők könnyen beszélnek, ők már látták fél Európát, akkor beszélnének, ha egész életüket egy eldugott faluban töltik.

Andromakhé

Hölgyem, hallgass meg, hozzád esengek, hallgass meg, mondd el, mi lesz a sorsom, Andromakhé, te tudhatod.

Fehér

– Vakok vakja, hozzád szólok most, ki gyermekséged óta nézel a messzeségbe, de semmit nem látsz.

Nem szeretném, ha unalmas lenne művem, ezért a következőkben két mondatot idézek visszautasított írásaimból, nem egyet.

Tervek

Mindig arról álmodozott, hogy polgármester lesz. A végén meg is választották, igaz, nem polgármesterré, csak állatidomárrá a cirkuszban.

Holló

Az ágon ült a holló. Búsan nézett körbe-körbe, éhes volt a pára, de kedve nem volt szállni.

Háború

Lövészárkot ásni szomorú, nehéz feladat. Nehezebb azonban bajtársunk sírját megásni.

Hazaértem

Anyám! Sokszor eszembe jut hazautazásom.

A halál és az élet

Vagy az élet és a halál. Vagy az Élet és a halál.

Budapest

Átmegyünk a Margit hídon, aztán sétálunk még egy keveset, s máris ott vagyunk a Nyugati pályaudvarnál. Ott felszállhatunk bármelyik vonatra, hogy elhagyjuk ezt az óriási bűnvárost.

Levendula

A levendula illata szétterjedt a szobában. Menekülni akart, de az utcán is levendulaillat várta.

Király

Kihívta a zöld királyt. A kártyapartnere pedig a bicskájáért nyúlt.

Televízió

Bekapcsoltam a tévémet, de nem volt adás. Kapcsoltam, kapcsoltam, de ha megvesztem volna, akkor se találtam volna adást.

Rádió

A rádiót bedugott füllel hallgatta. Így csak egyes szavak jutottak el hozzá.

Hideg

Nem mert kilépni. Nem, nem, nem, nem.

A mérnök

Számolt. Osztott.

A mosogatás

Kicsúszott a kezéből az egyik tányér. Esett a föld felé, de az utolsó pillanatban Bütök, a kutya odahasalt a földre, így nem tört össze a tányér, ott pihenhetett Bütök hátán.

Szabadság

Én a szolgaságot az ember sajátjának tartom. Sokkal inkább, mint a szabadságot.

Összefoglalásul elmondom, hogy eddig tizennégyszer írtam egymondatos, tizennégyszer kétmondatos bemutatást egy közlésre el nem fogadott művemről. Végezetül újra tizennégyszer egy mondat jön, címeikkel.

Én megteszek minden tőlem telhetőt, és mégis, mégis nyomorgunk.

Pesszimizmus

– Nem – válaszolt egyszerre a hentes, a fűszeres.

Fáj

Megőrülök, ha ez tovább így folyik, ha nem lesz sose pihenés.

Anyám

Róla kellene egy életmű.

Mindenki

Mindenki azt szerette, akit én is, mindenki.

Kis ház

Ott állt, egy szűk utca elején, mellette egy piros, mögötte egy sárga.

Otthon

Aki negyvenévesen se találja meg, annak kevés esélye van arra, hogy ötvenévesen hazaérjen.

Mit csinálnak a többiek?

Most délután három óra van, én gondolkozom, de az ellenségeim?

Vicc

Tüsszentett egy ismeretlen járókelő mellett, aztán egy nagyot nevetett.

Félelem

A magány elhatalmasodott, egyik ember se mert mosolyogni az utcán, ugyanúgy, mint ma.

Szemétben turkálók

Gyarapodnak, hova gyarapodnak?

Nemzedékek

Pedig én segíteni akartam a szülőknek.

Autó

Volt két autóm eddig, de autót aztán végképp nem érdemes birtokolni.

Öröm-sírás-öröm

Csak az a sírás ne lett volna, az nagyon hosszúra nyúlt.

Emberek körülöttem

Kinézek az ablakomon, innen az emeletről inkább az ég látszik, a föld nem, a fáknek csak a lombjai.

De most az emberekről kell írnom.

Egy ember rászállt az erkélyem korlátjára, benéz az ablakon, magot kér, száraz kenyeret.

Ő ezt eszi.

Elhessegetem, mert ez az emberfajta ide szokott kakálni az erkélyemre, sőt, ha nem vigyázok, fészket épít a sarokba.

Gyerekkoromban, amikor meglátogattam a nagymamám, ott volt ám csak embersereglet!

Egy fekete, bozontos ember ugatva üdvözölt, vau-vau, ő csontot eszik, nem úgy, mint a másik, akiről legelőször írtam, magot s száraz kenyeret. Zabot eszik az az ember, aki nyerít, akinek rá lehet a hátára ülni, így gyorsabban jut el céljához, aki siet.

Még írjak arról az emberről, aki hajnalban kukorékol? Vagy a gágogó, hápogó tömegről, ott éltek mind, nagymamám udvarában.

De térjünk vissza a faluból a városba!

Itt is ugatnak sokan, itt talán tisztábbak az ugatók, mint falun. Fürdetik őket. Itt kelepelő embereket nem látok.

Viszont nyávogó emberek körülbelül annyian vannak, mint falun.

Én csak azon csodálkozom, milyen kevéssel beéri néhány ember.

Visszamegyünk falura, ott többfajta ember él.

Van egy fekete prémes, szeretem, ő a föld alatt lakik, s vacsorál hernyókat.

Itt a városban, a nagyobbakban, bezárnak embereket ketrecekbe.

Van egy sörényes, hatalmas ember, aztán van itt fekete-fehér csíkos ember is, de lehet találkozni állandóan vízben élő emberekkel.

– Menjünk embereket keresni! Úgy szeretem az embereket.

– Olyan sokfajta ember van, nézzük meg őket – szoltam gyerekkoromban édesanyámhoz.

S ő vitt.

A földben a legapróbb embereket mutatta meg nekem anyukám.

Az erdőben embernyomokra bukkantunk.

– Ott a barlangban is élnek emberek – mutatta anyukám.

Hol él több ember, a vízben vagy a levegőben?

Én még állatokkal nem is találkoztam soha, csak emberekkel.

Igaz, ez azért szomorú, mert így ember eszi meg a másik embert, nem állat az állatot. Természetfilmekben látni, a hosszú fülű s lassú ember hogy fut a sokkal gyorsabb ember elől.

Ki kell terjeszteni vagy össze kell szűkíteni a kategóriákat. Csak bántódása ne essen senkinek.

Először jöjjenek az emberszabásúak, aztán a ház körül élők, aztán mindenki, mert csak így lehet bevenni minden embert a mi kis fejlődő társadalmunkba.

Ismertem olyan embert, aki nem köszönt, amikor köszöntem.

Jöjjenek az egyszéjtű emberek az emberek közé, hogy a nem köszönő is ember lehessen.

A szerencsétlen emberek is jöhessenek. Meg a fekete prémes, csillogó bundájú, onnan a föld alól.

Én nem tudom, mi az a boldogság. Sok helyütt olvasni, hogy minél szegényebb valaki, annál boldogabb.

Akkor jöjjenek a legszegényebbek is az emberek közé.

Sok ember szegényebb, mint az az ember, aki csiripel nyáron, vagy annál, aki hét pettyet hord a hátán.

Rengeteg ember él körülöttem. Kettő zümmög a fülemben, miközben írok.

Sőt, helyesbítem a bevezetésben elmondottakat.

Még több ember él körülöttem, sokkal, sokkal több, mint hittem.

Több tucat, akinek zöld a lombja, barna a törzse, s a gyökerei miatt nem tud mozdulni.

Így talán a legnyomorultabbat se zárjuk ki az emberek nemessé váló közösségéből.

Ki tudja, mi lehet, miről a legrémesebb álmunk is hallgat.

Mert én csak ritkán tudok kinézni úgy az ablakomon, hogy ne lássam a gyötrelmeket.

Mi lehet falun, ahol ugatott egykoron a fekete, szőrös ember?

Legyen mindenki ember, hogy még véletlenül se mondhassuk arról az ember-társunkról, aki most a karomra szállt és a következő pillanatban a véreget fogja szívni, ő nem ember.

Házasságkötés B. Mártával

– Azt tudod – szolt hozzám –, hogy ez az egész csak a te fantáziád szüleménye lesz, soha nem láttalak, soha nem láttál, csak unatkozol, és azért gondolsz arra, hogy házasságot kötsz velem.

– Ez nem igaz – válaszoltam neki –, szeretlek, és te is imádsz engem, és velem élsz évek óta, és nemrég meglátogattuk a szüleidet, milyen kedélyesen elbeszélgettünk, és aztán négyesben megegyeztünk, hogy elveszlek feleségül.

– Jó, nem vitatkozom veled, de jegyezd meg, soha az életben nem leszek a te feleséged, bármit csinálsz, bármilyen emberré vagy állattá változol is át. Eszedbe ne jusson, hogy átkelsz valamelyik óceánon, hogy majd végtagjaidat másképp mozgasd az utazásod végén.

Így készülődtünk Mártával a házasságkötésünkre, csak azt nem értettem, ha semmiképp nem fog hozzám jönni, miért volt velem jóban-rosszban, hiszen olyan sok fiú forgolódott körülötte kezdetben, hogy kapkodhatta a fejét.

Nem tudtam azt sem, hogy képzelet Mártá házasságkötésünket az anyakönyvvezető előtt. Arra gondoltam, hogy a hatóság meg fog minket kérdezni, akarunk-e egymás házastársai lenni, és ha mindketten igennel válaszolunk, akkor Márta akárhogy nem szeretne feleségül jönni hozzám, akkor is egymáséi leszünk.

Valamit forgathat a fejében, mert azt nem hiszem, hogy nemet mer mondani, amikor nekiszegezik a kérdést, sokkal rafináltabb annál.

– Márta – kérdeztem –, annyit árulj el, látjuk-e egymást a házasságkötés után?

– Biztosan – kaptam az automatikus választ.

– Most te nem szeretsz engem. Azt akarod, hogy kapjak szívinfarktust?

– Többeknek megígértem, hogy melléd ülök, de azt senkinek nem mondtam soha, hogy a feleséged leszek. Iszonyodom tőled, félek, amikor megszólalsz, nem akarom, hogy a közelemben legyél. Legjobb lenne, ha el se jönnél az esküvőnkre, mondd meg, hogy nem akarsz elvenni, én majd egyedül szomorkodom ott.

– Meg akarsz gyilkolni?

– Te akarod, hogy én kapjak szívinfarktust. Utálok a szokásaid, viszolygok a hangodtól, gyűlölöm az egész személyiségedet, menekülök az ostoba tréfáid elől.

Megdöböntett Márta őszintesége, arról még nem esett szó, hogy e rövidke dialógus pár nappal házasságkötésünk előtt zajlott.

– Akkor maradjunk mindketten itthon és értesítsük gyorsan a rokonokat.

– Nem, mindketten elmegyünk, és majd szégyenkezhetsz örök életedre, milyen pipogya vagy, hogy nem tudod magad egy nővel megszerettetni. Amíg elpusztulsz, egyedül zokogsz majd, de előtte kötünk még egy sikertelen házasságot.

– Márta, mikor megismertelek, és a hangodat akkor is hallottam, ha nem voltál mellettem, azon csodálkoztam, hol nagyobb vagy nálam, de általában a vállamig ér a fejed.

Most végre nem válaszolt, nem kellett hallgatnom őt, milyen keserű jelenleg az életem és milyen borzalmak következnek még.

– Igen, Márta, egyszer kicsi voltál, egyszer nagy. Azt gondoltad, ezt nem veszem észre. Sőt, pár hét után elgondolkoztam azon is, hogy hétfőn mindig szőke vagy, kedden barna, a többi napokon pedig fekete. Egyszer be nem áll a szád, máskor meg órákig hallgatsz.

Márta dermedten állt mellettem, soha nem gondolta, hogy minden lépését figyelem, és már a legelején csodálkoztam, hogy váltogatja testét.

– Hozzám fogsz jönni feleségül, és nem csavaroghatsz tovább.

– Nem, ha megmondod, hogy hívnak engem, elmondom, kit vegyél feleségül helyettem.

– Márta.

– Dehogy, szőke vagyok, barna és fekete és kicsi és nagy, és ezek mellett még Márta is? Buta maradsz, ha nem gondolkodol.

– Ildikó?

– Az hát. Mindig ott voltam a nyomodban, ha futottál valaki után, közetek álltam, ha magadra maradtál, mindig én néztelek, ne felejtsd el, még meg sem születél, még én sem éltem, már akkor rátettem a kezed a kezemre, nem akartam, hogy elveszíts.

– Mennyire szeretlek. Gyere hozzám feleségül.

– Ne haragudj, de nem leszek a feleséged, az évek során találtam valakit, aki olyan szép, mint a nap, és olyan szépen énekel, hogy a hegyek is elolvadnak, ha meghallják.

– Ám ha Ildikó a valódi neved, miért nem beszéltél, amikor még apró gyermekek voltunk és én is olyan szép voltam, mint a nap, és szebb volt a hangom a furulyánál.

– De én olyan embert találtam, akivel minden pillanatban fel tudom fedezni életem elfelejtett részleteinek értelmét. Nem beszéltem, amikor még pöttöm gyermekek voltunk, mert te mindig kacagtál, amikor én unatkoztam és a többiek sírtak, és én azt szerettem, akinek bóbíta van a fején és nem vasvilla. A te fejedden feküdt a vasvilla.

– Te mindig okosabb akartál lenni másoknál – kötekedtem, de a mondat végét, a lényeget elfelejtettem, ezért kifújtam a levegőt és tettem két kört Márta körül.

– Amikor gyermekek voltunk, te ősz öregapókkal beszélgettél a világpolitikáról, mert rájuk akartál hasonlítani, amikor pedig a nemzetközi helyzet úgy alakult, akkor jöttél volna felém, de én úgy meggyűlöltelek, hogy legszívesebben megütöttelek volna.

– Miért azzal foglalkozol, amit a legjobban szeretsz? Úgy senki nem nevetne rajtad, ha gyötörnéd a testedet, és nem mindig a legkönnyebb utat választanád a boldogság felé.

– Te nem szeretsz engem, és nem is óhajtok veled beszélni, ott voltak előtted a lehetőségek, miért nem ragadtad meg őket, már ezer éve fürödhetnél a habokban

vagy vajban, de te az anyádra akarsz hasonlítani, és az apádra nem gondolsz soha.

Igen, így éltünk házasságkötésünk előtt, nem tudtam, milyen színű leendő feleségem haja, mekkora és mi a neve, és abban sem voltam bizonyos, hogy házasságkötésem előtt láttam-e valaha a feleségemet.

Milyen kár, hogy nincs kedvem kimozdulni, és nem is tudom, mi történik a tereken, holott mindenki bizonygatja, hogy nincs annál szebb, amikor ember ember szemébe néz.

Eljött a várva várt nap is, Márta talpig hófehérben, de én is az alkalomhoz illő eleganciával.

– Mártának, Ildikónak, vagy esetleg egész másnak szólítsalak?

– Nem törődöm veled. Ha nem szeretsz, nem fogom megcsókolni a nyakadat, és mindenkit arra buzdítok, ha nevensz, fagyjon meg a szájuk és húzzák apróra fülük hallójáratát.

– Márta, te folyton a szeretettel foglalkozol. Nem is házasságot kell neked kötőd velem, hanem beszélned kell a gyűlölködőkhöz a boldogulásukért.

Mondom, elég szépen felöltöztünk, túl sok embert nem hívtunk, de amikor szemem végigfuttattam a beszélgetőkön, megállapítottam, hogy senki nem hiányzik, mint régen, de szép volt, az általános iskolában is mindenki jelen volt az órán.

– Márta, ha botrányt csinálsz, megverlek.

Nem szeretném sokáig húzni, pedig még pár momentumot szívesen említenék, milyen lehetetlen módon viselkedett Márta, negyedóráig azon siránkozott, hogy ő férfi, nem más, mint középiskolai barátom, nem is írom le a nevét.

Az ilyenkor szokásos vicceket elmondta Márta apukája, abban biztos voltam, Márta lépdél mellettem, akit Ildikónak hívnának, ha bátrak lennének, és a haja rövid volt és barna.

Beléptünk a terembe, a hatóság már várt reánk.

Egyszer Márta mondott igent, és akkor én nemet, aztán én igent és ő nemet, és valóban úgy történt minden, mint egy lidérces birodalomban, hol Ildikó volt, hol férfi, és akkor majdnem elmenekültem, aztán csúf öregasszony és apró csecsemő, váltogatták egymást az igenek és a nemek. Vajon én is annyit változtam, mint ő, mert nem mertem már ránézni, soha nem az én Mártámat láttam, hanem az én apámat, a végén mindketten üvöltöttük, hogy nem, nem, a vendégek csótányok voltak és aligátorok. Kirohantunk a szabadba és azt suttogta, most végre szeretsz, mert ő még most is erre gondolt.

Mindketten többször elmondtuk, hogy szeretnénk együtt élni, de nem lett a házasságból semmi, ahogy mondta, ezer akadályt soroltak a tanúk, mi is bevalóttuk összes bűneinket.

Születésem nehézségei

Amikor megszülettem, kiderült, hogy csak a Marson tudok élni.

– Asszonyom – mondta az orvos anyukámnak –, az ön kisfia csak a Marson tud élni. Pár hónapig itt a Földön is találunk olyan légköri, hőmérsékleti viszonyokat, amilyenek a Marson vannak, de csak néhány hónapig. Gyerekének a Marsra kell repülni, ha élni akar.

– De hiszen ott nincs egyetlen ember – szomorodott el anyukám –, ez a szegény gyerek teljesen egyedül élje le az életét?

– A légköri viszonyok, a hőmérséklet, a Marsra kell repülni, nagyon sajnálom – mondta a doktor bácsi és elbúcsúzott.

Napközben az ózdi kohóban voltam a forróságban, este pedig valamelyik konzervgyár hűtőkamrájába zártak. Anyukám sokat sírt, hogy milyen boldogtalan lesz az életem a Marson, ha el kell búcsúznom az ózdi kohótól, a hűtőkamrától, a Földtől.

Édesanyám levelet írt az ország akkori első emberének, hogy még öt évig hadd legyek a Földön, napközben az ózdi kohóban, este pedig a hűtőkamrában.

Öt évig maradhattam a Földön, Magyarországon.

Már közeledett az öt év letelte, anyukám újra tollat ragadott, azt írta, ha öt évig itt élhettem, senkinek semmi bántódást, hátrányt nem okoztam, miért ne maradhatnék még öt évet.

Újabb öt évig maradtam a Földön, Magyarországon.

De ez az öt év is elmúlt.

Anyukám újra írt, hogy szeretné, ha még öt évig maradhatnék.

Szerencsénk volt, nem kellett a Marsra repülnöm még öt évig.

Már tizenöt éves lettem, tehát anyukám újra írt egy levelet, hogy még öt évvel meghosszabbítsa földi tartózkodásomat.

Mint eddig is, most is igenlő választ kaptunk.

Már húszéves lettem.

A születésemkor fellépő rendellenességek egész életemet meghatározták.

Ezért kellett újra kérnie anyukámnak a legfőbb döntéshozótól, hogy legyen jószágos és megértő velünk.

De a legfőbb döntéshozó most csak három évet engedélyezett.

Aztán már csak kettőt, majd csak egyet.

– Miért vagyok én ilyen nyomorult, mindenki vidáman élhet a Földön, engem meg bármikor átküldhetnek a Marsra.

Elzúgott a két év, elzúgott az egy év.

Már csak fél évet adtak.

Aztán csak egy hónapot.

Anyukám írta a leveleket, én meg ki se mozdultam az ózdi kohóból és a hűtőkamrából.

- Fél napig maradhat a fia a Földön.
- Három órát maradhat a fia a Földön, utána el kell utaznia a Marsra.
- Egy órát maradhat.
- Fél órát maradhat.
- Tíz percet maradhat.
- Egy percet maradhat.

Anyukám írja, írja tovább a leveleit, nem szeretné, ha egyetlen fiának a Marsra kellene utazni.